

Berättelser från Oslo och Lofoten

Pelle Olsson var en av de internationella berättarna under Fortellerfestivalen i Oslo 2010. Här är hans rapport.

Norge ligger numera före Sverige på många områden, inte minst då det gäller muntligt berättande. När det levande folkliga berättandet dog ut i Sverige genom för mycket TV-tittandet, innan det återkom på 90-talet, har den norska berättartraditionen hela tiden levt kvar. Det fick jag veta av **Stina Fagertun** och **Jan Wölner Claussen** som jag träffar på Fortellerfestivalen i Oslo i början på juni. Båda uppträdde med historier från sin nordnorska hembygd om samer, kväner och fiskare vid Lofoten.

Stina Fagertun blev för övrigt norsk mästarinna i berättarslam dagen därpå då hon vann med en kärlekshistoria från sin egen släkt med magiska inslag.

Ett tecken på den status som berättarkonten har i vårt västra grannland är de akademiska utbildningar i muntlig fortelling som funnits länge både vid högskolan i Oslo och i Östfold. (Halden och Fredriksstad). I Sverige startade en liknande, fast än så länge kortare, högskoleutbildning i Ljungby för bara två år sedan. Flera av de norska berättare jag träffade under festivalen hade gått igenom hela utbildningen och kunde försörja sig på berättandet, vilket är mycket svårare i Sverige. Detta tack vare mer generösa kulturpolitiken i Norge. Många kulturarbetare, bland annat muntliga berättare, är med i ”Den kulturelle skolesekken”. Det innebär att de bokas in på regelrätta turnéer på skolor runt om i landet så att det nästan motsvarar en heltidslön.

Årets upplaga av Fortellerfestivalen hade temat Brudd (brott, avbrott, uppbrott) och var mycket välarrangerad. Festivalchefen Sara Birgitte Öfsti kunde hela tiden gå omkring med ett avspänd leende på läpparna.

– Läget är under kontroll, sa hon. Jag har 80 personer på det här listan över folk som på något sätt hjälper till under festivalen.

Hon inledde själv festivalen med en historia om hur hennes mamma gjorde uppbrott från sin ätstörning och började ett nytt liv. Sagoberättandet, inte livsberättandet, verkar ändå vara vanligast i Norge. För mig som hellre vill veta vad som rör sig i människornas tankar idag än att lyssna på grekiska myter eller gamla sägner om tomtar och troll, fanns ändå mycket att njuta av. Till exempel den pensionerade juristen Hallvard Auslids erfarenheter som SAS-anställd i Moskva i slutet på 50-talet. Då rådde ett relativt töväder i Sovjet, även om arbetet var oerhört tillkrånglat.

– Det fanns två tillstånd att förhålla sig till, berättade han. Antingen var det PROBLEM och då fick man slita sitt hår, eller också var det NORMALT. Bra var det aldrig.

En annan programpunkt som skedde vid sidan om de stora föreställningarna med de internationella gästerna var Yrkesfortellinger. Fyra yrkesmän och –kvinnor berättade om sina jobb. Mest underhållande var en numismatiker, myntexpert, som fick sitt arbete att verka fantastiskt spännande.

Pelle Olsson